

УДК 37.091.4
(477.72)

Управління
школою

СЕРЦЯ ВІДДАВАЛИ ДІТЯМ: ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ К.Ю. ГОЛОБОРОДЬКА ТА Л.В. ОБІДИНОЇ ЯК ОСВІТЯНСЬКИЙ ТРЕНД ХЕРСОНЩИНИ

У статті йдеться про досвід роботи відомих директорів навчальних закладів Херсонщини К.Ю. Голобородька і Л.В. Обідіної. Наголошується на збереженні традицій вітчизняної педагогіки у практиці роботи сучасних керівників закладів загальної середньої освіти.

Ключові слова: традиції вітчизняної педагогіки, менеджер навчального закладу, інновації в управлінні школою, педагогічне краєзнавство.

Євдокія ГОЛОБОРОДЬКО

Член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки й менеджменту освіти Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, заслужений діяч науки та техніки України

Тетяна КУЗЬМІЧ

Кандидат педагогічних наук, завідувач навчально-методичної лабораторії управління навчальними закладами, викладач кафедри теорії й методики виховання, психології та інклюзивної освіти Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради

Актуальність. У період розвитку української освіти, її реформування дуже важливо зберегти ті дорогоцінні надбання, якими так багаті системи освіти регіонів, що створювалися десятиліттями. У цьому полягає суть педагогічного краєзнавства, вивчення якого, за словами Н.С. Побірченко, допомагає збагаченню педагогічної теорії, виховує любов до свого краю, його педагогічної культури, поваги до вчительської праці [6].

Мета статті – популяризація кращого досвіду відомих керівників навчальних закладів Херсонщини – К.Ю. Голобородька та Л.В. Обідіної, впровадження їх менеджерських здобутків у практику роботи сучасних директорів закладів загальної середньої освіти, збереження і примноження традицій вітчизняної педагогіки.

Виклад основного матеріалу. Будь-яке сучасне суспільство, яке розуміє значення освіти для свого поступального розвитку, має постійно дбати про міцність фундаменту, на

який спиратиметься архітектоніка його майбутнього. Керівники сучасних освітніх закладів Херсонщини пам'ятають своїх попередників: Беньковський Валентин Федорович, Голобородько Костянтин Йосипович, Ільїнський Михайло Геннадійович, Бокиша Євгенія Миколаївна, Плахтій Петро Карпович, Мисько Юрій Васильович, Тряпичин Даниїл Петрович, Мараховський Олександр Максимович, Стецько Іван Петрович, Пуценко Володимир Аркадійович, Бондаренко Микола Миколайович, Обідіна Лідія Василівна, Пластун Євдокія Олександрівна, Випенко Валентина Дем'янівна, Семенова Ніна Володимирівна, Морозова Ліна Лаврентіївна, Калинюк Андрій Федорович, Редько Валентина Степанівна, Шиянюк В'ячеслав Іванович, Коган Ілля Григорович, Лейбзон Савелій Нолєвич, Носенко Анатолій Володимирович та інші. Дехто з них відійшов уже у зоряну вічність, а деякі

Директор школи, ліцею, гімназії № 6 2018

й досі допомагають молодим керівникам: їхні мудрі настанови – скарб для сучасних управлінців.

Розвиток освіти Херсонщини нерозривно пов'язаний із історією сільських шкіл – таких, як школа ім. К.Й. Голобородька, що на Білозерщині. Освітній заклад має глибоке коріння педагогічного досвіду освітян, що працювали у різний час, та разом з тим, продовжуючи традиції попередніх поколінь, примножує їх на новому етапі розвитку української школи. Станіславська школа – найстаріший освітній заклад на Херсонщині, який було засновано ще у XIX ст.

Із 1946 р. Станіславську середню школу очолює **Костянтин Йосипович Голобородько**. Недаремно ж період його педагогічної праці називають «цілою епохою». Адже він охопив своєю долею більшу частину XX століття і пройшов з випробуваннями свій шлях. Він був сучасником усіх історичних подій, про які ми знаємо з романів, кінофільмів, розповідей людей старшого покоління. На рубежі 40-50 рр. XX ст. К.Й. Голобородько почав створювати у Станіславі те, що сьогодні мовою науковців називають авторською школою [2].

Його директорські пошуки відбувалися майже одночасно з пошуками В.О. Сухомлинського. Це був педагог за покликанням – освічений, інтелігентний, чемний. Цінував людей, знання. Вміло продовжував кращі традиції попередників, наполегливо працював над собою і вчив цього вчителів. Педради часто нагадували справжні конференції. Директор робив глибокий аналіз навчально-виховного процесу у школі, формулював нові завдання, надихав на педагогічну творчість.

Наприкінці 40-х рр. директор зрозумів, що ефективність педагогічної дії полягає у виробленні нових підходів масової школи до формування особистості. А для того, щоб ці підходи сформувати, необхідна внутрішня єдність вчителів, тому, найперше, що поставив за мету керівник Станіславської середньої школи – створити педагогічний колектив однодумців. Під керівництвом К.Й. Голобородька формувалися і зростали нові педагогічні кадри, імена яких незабаром стали відомими далеко за межами району.

На початку 50-60 рр. було вироблено концепцію Станіславської школи, яка по-

слідовно збагачувалася директором і педколективом до 1966 р., коли Костянтин Йосипович пішов на заслужений відпочинок. Пріоритетом визнавався синтез двох напрямів: гуманітарно-естетичного й політехніко-трудового.

Педагогічний колектив постійно прагнув удосконалення, навчальний процес збагачувався сучасними методиками, поглиблювалися зв'язки школи з життям. У школі працювали майстерні по дереву та металу, діяли гуртки, проводилися семінари, практикуми з вивчення сільськогосподарської техніки. Створеною з учнів навчально-виробничою бригадою директор керував сам, і влітку його можна було бачити з дітьми в степу.

Костянтин Йосипович не допускав формалізму в педагогічній діяльності. Він вчив бачити в учневі краще, спирався переважно на заохочення, багато працював зі шкільним активом. Відвідував уроки вчителів, запрошував на свої. Прагнув, щоб люди зростали, умів підбадьорити, вселити віру в успіх.

У школі працював батьківський університет знань, яким керував сам директор. Розмаїта позакласна робота, різні гуртки сприяли розвитку особистості. Багато уваги приділялося естетичному вихованню дітей. Працювали учнівський та учительський хори, ансамбль баяністів, духовий і струнний оркестри, драматичний гурток. Як результат такої роботи – школа на районних оглядах художньої самодіяльності багато років посідала перші місця.

Свєодкія ГОЛОБОРОДЬКО

Тетяна КУЗЬМІЧ

Діяли картинна галерея, історико-красназничий музей, музична школа. За традицією видатного актора Ю. Шумського, який на початку 20-х рр. працював у Станіславі, на сцені сільського клубу часто виступав з цікавими виставами самодіяльний драматичний театр. Його активними учасниками були вчителі [3].

К.Й. Голобородько займався громадською роботою: часто виступав перед мешканцями села з бесідами та лекціями на педагогічні, літературні та загальнополітичні теми, був депутатом сільської та районної Рад народних

Кость Йосипович ГОЛОБОРОДЬКО – директор Станіславської середньої школи Білозерського р-ну Херсонської обл. (1946/1966)

депутатів. Він високо цінував пресу як засіб виховання людей, свої численні кореспонденції, статті, нариси про вчителів, працівників сільського господарства, про виховання молоді друкував у районній та обласній газетах, плідно займався дослідженням історії рідного краю. Упродовж чотирьох десятиліть був позаштатним кореспондентом обласної газети «Наддніпрянська правда».

У 1958 р. К.Й. Голобородьку присвоєно звання заслуженого вчителя Української РСР. «Не будь спокійним спостерігачем у житті. Почувай себе господарем, де б не був. Втручайся сміливо в життя, відповідай за нього, змінюй на краще» [2]. Ці слова К.Й. Голобородька є одним із основних орієнтирів, за якими живе школа сьогодні. Натхненна праця Костянтина Голобородька робила життя людей духовнішим, радіснішим, змістовнішим. Вулиця в Станіславі, якою щоденно крокував до школи учитель, має його ім'я. Ходять нею односельці, пов'язуючи в думках минуле і майбутнє.

Школа – це не тільки приміщення, меблі, підручники, кабінети і вчителі. Це ціла країна, мешканці якої не можуть бути тут гостями, а є повноцінними господарями цієї планети, щоб взяти вдалий старт у житті. І звичайно, є люди, на чийх плечах, як на

плечах древніх титанів, тримається ця планета. Такою для учнів та вчителів Херсонської середньої школи № 36 була постать талановитого директора **Лідії Василівни Обідіної**.

Масштаб особистості Лідії Василівни через стільки років можуть оцінити випускники і колеги. Вона бачила й уміла знайти кадри, а точніше виплекати їх. Іноді змінювала долю своїх випускників, про що вони не шкодували. Так, учениця Л. Обідіної Г.О. Конишева, відмінник освіти України, завдяки мудрій підказці свого наставника обрала шлях педагогіки: ще в активній піонерці, комсомольці, голові Ради музею Бойової слави вона змогла побачити талановиту старшу вожату та організатора позашкільної роботи. Вона мала тонкий дар педагога, психолога, менеджера.

Когось Лідія Василівна спрямувала життєвим шляхом, побачивши з вершини досвіду і віку, комусь прищепила любов до літератури, бо, справді, була педагогом від Бога: учні згадують, як вона натхненно читала напам'ять вірші, як вчила розуміти підтекст літературного твору, висловлювати свою думку щодо прочитаного. Оцеї духовний компонент, який обов'язково повинен бути у керівника закладу, і зробив Л. Обідіну особистістю, що все своє життя творила та була відкритою для людей. Багато хто з її випускників і колег стали відомими не тільки в Херсоні та Україні, а й за їх межами. Вони завжди з любов'ю і повагою згадують свого наставника:

«Вона сама захоплювалася та захоплювала інших. Треба мати Душу, щоб бути таким директором» (К.Б. Корчагіна, керівник Херсонської громадської організації дітей-інвалідів «Світло надії», відмінник освіти України, Почесний громадянин міста Херсона, Матір року-2018 у номінації «Безмежне серце»).

«Це була світла людина. Віддавалася повністю роботі, талановита, розумна, іноді дуже вимоглива, завжди досягала своєї мети» (Н.В. Семенова, завідувач Херсонського міського відділу освіти у 70-80-ті рр.).

«Обідіна була відома не тільки знаннями, але своєю спрямованістю до всього кращого. Саме вона започатковувала всі інновації у школі» (Р.І. Фомін, вчитель

початкової військової підготовки Херсонської середньої школи № 36, 70-80-ті рр.).

«Школа Обідіної дала нам і знання, і активну життєву позицію. Ми, її випускники, продовжуємо сіяти ті зерна добра, які колись вона посіяла у наші душі. Нас навчили бути порядними людьми, професіоналами своєї справи, нас навчили любити...» (В.В. Сух, депутат Херсонської міської ради).

«Це була дуже прогресивна людина свого часу. Обідіна могла гідно оцінити працю своїх колег, давала творчу свободу вчителю» (А.Л. Сліпич, директор навчально-естетичного комплексу «Художня школа» та Дизайн-ліцею Херсонської обласної ради, заслужений діяч мистецтв України, професор) [4].

Головним у житті для Обідіної була Школа. Вже з того часу, коли почала працювати заступником директора школи з навчально-виховної роботи херсонських середніх шкіл № 27 та № 20, виявила себе працьовитим, дисциплінованим, уважним до кожної людини, вимогливим керівником. А коли на початку 60-х рр. очолила школу-новобудову № 36, зрозуміла – це її головна справа у житті. Л.В. Обідіна створила таку школу, про яку говорили не тільки у місті Херсоні, а й у всій Україні та за її межами. У часи суцільної уніфікації від шкільної форми і парти до стандартних програм і стендів їй вдалося створити унікальний навчальний заклад. Усі новітні технології вона впроваджувала в навчальний процес. Було створено умови для поглибленого вивчення математики, фізики, предметів гуманітарного циклу. Сучасні педагоги 36-ї користуються й досі цією спадщиною, зберігають дух школи, бо деякі з них – учні Лідії Василівни.

Л.В. Обідіна виховувалася в багатодітній селянській родині, пережила війну, тому знала ціну мирного неба. Вона завжди цікавилася мріями і захопленнями дітей. Особливу увагу приділяла патріотичному вихованню учнів. Піонерська дружина 36-ї завжди була правофланговою, кращі учні школи стали лідерами міського піонерського штабу. Школа мала ім'я розвідника М.І. Кузнецова, у закладі діяло шість музеїв бойової слави. У 70-ті школа приймала учасників Всесоюзного

зльоту партизанів та підпільників. З дітьми зустрічалася відома розвідниця, учасниця трьох війн Марія Фортус.

На початку 70-х рр. відому Херсонську школу № 36 відвідав вищий керівник республіки, перший секретар ЦК Компартії України В.В.Щербицький, після візиту якого нові можливості відкрились не для самого директора (про особисте вона не дбала), а для навчального закладу: добудували ще один корпус з актовим та спортивним залами, майстернями, ідальнею та оранжересою.

Лідія Обідіна

Талановитий директор уміла переконувати і знаходити підхід до всіх. Стиль спілкування – як з учнями, так і з колегами, підкреслено поважний і суворий. Вона ніколи не підвищувала голос, але наполегливо домагалася свого. Обідіну не боялися, її поважали. Дуже скрупульозно добирала кадри: це повинні були бути талановиті й перспективні випускники педагогічних вузів, запрошувала в школу працювати кращих вчителів міста.

Сьогодні один із корпусів Херсонської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 36 Херсонської міської ради займає навчально-естетичний комплекс «Художня школа» та Дизайн-ліцей Херсонської обласної ради, які відомі за межами України. А все починалося з творчої роботи молодого педагога Анатолія Леонідовича Сліпича, якого Л. Обідіна запросила працювати до школи з метою розвитку в учнів художньо-естетичного виховання. У школі було створе-

но спеціалізований кабінет з цієї тематики, який визнано одним із кращих серед шкіл СРСР за рівнем матеріально-технічного оснащення. На базі школи проводився Всесоюзний експеримент щодо впровадження в роботу навчальних закладів програми предмета «Художнє виховання та праця». Результати роботи експерименту відзначено Академією педагогічних наук України [4].

Нагороди підкреслюють гідність людини: заслужений вчитель України, відмінник освіти СРСР та УРСР, кавалер державних орденів, медалей «За трудову відзнаку», «А.С. Макаренка», за трудові досягнення, орден Леніна та Трудового Червоного прапора, Золота медаль ВДНГ, Президії Верховної Ради УРСР, безліч Почесних грамот. Список можна продовжувати. Лідія Василівна, особливо наприкінці життя, дуже цінила ці відзнаки: «Я педагог від плоті і крові. Мої нагороди – це не хвалюватись. Це та данина поваги, яку віддавали колись у наш час учителям за їх нелегку, але ж таку необхідну для країни працю» [1].

Після виходу на пенсію Лідія Василівна не заспокоювалась – вона створила першу в Україні Асоціацію педагогічних кадрів, яка об'єднала педагогів-ветеранів, зігривала їхню душу сердечними зустрічами.

У рік 55-річчя створення 36-ї школи на її фасаді з'явилася меморіальна дошка, присвячена пам'яті легендарного директора.

ВИСНОВКИ. Ідуть у життя випускники, приходять у школу першокласники, змінюються обличчя на фотографіях, але дух шкіл **Костянтина Голобородька** та **Лідії Обідіної залишається назавжди в їхніх стінах.** Долі неординарних педагогів гідні того, щоб про результати їх наполегливої праці знали й пам'ятали нащадки. Тому, готуючись до відзначення 70-річчя заснування Херсонської області й створення КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», ректорат закладу прийняв рішення про видання книги «Педагогічна слава Херсонщини», до якої увійшла серія нарисів про видатних науковців, керівників навчальних закладів та вчителів, які працювали в минулому або продовжують педагогічну діяльність і нині [5]. Серед них гідне місце посідає розповідь про творчу роботу справжніх лідерів освіти Херсонщини – **Костянтина Йосиповича Голобородька** і **Лідії Василівни Обідіної.**

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бимбайрайте, М., Ухварина, И. Она опережала время. URL: <http://old.vgoru.org/index.php/all-news/society/item/2612-she-was-ahead-of> (дата звернення 01.08.2018)
2. Білінський Р.В. Учитель учителів (До 110-ї річниці від дня народження К.Й.Голобородька) / Р. В. Білінський // Таврійський вісник освіти. – 2009. – № 4. – С.262-266.
3. Голобородько, К. Й. Вчителю наш дорогий: оповідання / К. Й. Голобородько. – Херсон: кн.-газ. Вид-во, 1961. 181 с.
4. Лещенко, Е. Памяти Лидии Обидиной. URL: <https://ru-clip.net/video/vtiYFMZmcWA/> пам'яті-лідії-обидіної-херсон-июнь-2013.html (дата звернення 01.08.2018).
5. Педагогічна слава Херсонщини / за ред. В.О.Чабаненко. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. – 248 с.
6. Побірченко, Н.С. Педагогічне краєзнавство: теоретико-методологічний аспект / Н. С. Побірченко // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. – 2009. – № 1. – С. 1-7.

Евдокия Голобородько, Кузьмич Татьяна

Сердца отдавали детям: педагогическое творчество К.Ю. Голобородько и Л.В. Обидиной как образовательный тренд Херсонщины

В статье речь идет об опыте работы известных директоров учебных заведений Херсонщины К.Ю. Голобородько и Л.В. Обидиной. Акцентируется внимание на сохранении традиций отечественной педагогики в практике работы современных руководителей учреждений общего среднего образования.

Ключевые слова: традиции отечественной педагогики, менеджер учебного заведения, инновации в управлении школой, педагогическое краеведение.

Evdokija Goloborodko, Tatyana Kuzmich
The heart gave to children: pedagogical work of K.Y. Goloborodko and L. V. Obidina, as the educational trend of Kherson region

The article is about the experience of the well-known directors of educational institutions of Kherson region K.Y. Goloborodko and L. V. Obidina. It is noted on preservation of national pedagogical traditions in practice of modern managers of general secondary educational institutions.

Keywords: Traditions of national pedagogy, educational institution manager, innovation in school management, local pedagogical system.